

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра фізіології людини і тварин

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ СПРИЙНЯТТЯ

підготовки доктора філософії
галузі знань 09 Біологія
спеціальності 091 «Біологія»
Освітньо-професійної програми «Біологія організмів та надорганізмових
систем»

Луцьк – 2022

Силабус навчальної дисципліни «Психофізіологія сприйняття» нормативна дисципліна підготовки доктора філософії галузі знань 09 Біологія спеціальності 091 Біологія за освітньо-професійною програмою «Біологія організмів та надорганізмових систем».

Розробник: Козачук Наталія Олександрівна, д.б.н., професор кафедри фізіології людини і тварин, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної:

доц. Фіщук О.С.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізіології людини і тварин

протокол № 1 від _1_ вересня 2022 р.

Завідувач кафедри: __

__ доц. Качинська Т.В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	09 «Біологія» 091 «Біологія» «Доктор філософії»	Нормативня
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2-й
		Семестр 3
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 20 год.
		Практичні 20 год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП Козачук Наталія Олександрівна
 Науковий ступінь доктор біологічних наук
 Вчене звання доцент
 Посада професор кафедри фізіології людини і тварин
 Контактна інформація: Kozachuk.Nataliya@eenu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

Анотація курсу. «Психофізіологія сприйняття» - це один із напрямків біології, який вивчає фізіологічні механізми сприйняття навколишнього світу. В межах навчального курсу сприйняття розглядається як процес і результат формування суб'єктивного образу предмета чи явища, що діє на аналізатор.

Мета і завдання освітнього компонента. Метою курсу є засвоєння здобувачами освіти знань про механізми сприйняття навколишнього світу. Завдання: формування знань про способи кодування інформації, про взаємодію аналізаторів, про значення розуміння механізмів сприйняття для професійної діяльності.

Результати навчання (Компетентності) :

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 03. Здатність до аналізу і планування, розробки та управління проектами, здійснення комплексних досліджень, в тому числі міждисциплінарні. ЗК 04. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя, вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 07. Володіння сучасними методами, формами та засобами навчання в системі вищої освіти України. Здатність застосовувати сучасні освітні технології, методи і засоби навчання. ЗК 08. Здатність до критичної переоцінки накопиченого досвіду в галузі біологічної науки і творчого аналізу шляхів її подальшого розвитку.
------------------------------	--

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 01. Здатність організовувати, моделювати та розробляти наукові дослідження, реалізувати координаційне управління науковою діяльністю, створювати нові знання у біології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, створювати моделі об'єктів і процесів на прикладі різних рівнів організації живого. СК 05. Здатність прогнозувати напрямки розвитку сучасної біології на основі загального аналізу розвитку науки і технологій. СК 09. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології та застосування їх для вирішення наукових завдань і самостійної роботи в межах обраної спеціальності
Програмні результати навчання (ПРН)	ПР2. Аналізувати та оцінювати сучасні наукові досягнення при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях. ПР4. Вміти приймати обґрунтовані рішення на сучасному рівні з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій на основі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань в області історії і філософії науки. ПР5. Формулювати наукову проблему, розробляти гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. ПР7. Розробляти та управляти науковими проєктами, ініціювати організації досліджень в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності. Проводити моделювання та діагностування різних процесів та об'єктів у процесі дослідження біологічних систем різного рівня організації. ПР9. Аналізувати результати власних досліджень та співставляти їх з результатами інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. ПР14. Розв'язувати важливі теоретичні та практичні проблеми біології з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів (складення пропозицій щодо фінансування досліджень та/або проєктів, реєстрації прав інтелектуальної власності). ПР17 Практикувати різні форми підвищення професійної кваліфікації, адаптацій до змін у професійній діяльності.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Нейроінформатика сприйняття						
Тема 1. Кодування інформації в нервовій системі. Нейронні моделі сприйняття.	23	4	4	14	1	Т, РЗ/20
Разом за модулем 1	23	4	4	14	1	/20
Змістовий модуль 2. Психофізіологія сприйняття окремих явищ навколишнього світу						

Тема 2. Психофізіологія сприйняття кольору, тривимірності простору та форми предметів. Зорові ілюзії.	25	4	4	15	2	T, P3/20
Тема 3. Психофізіологія сприйняття руху і часу.	25	4	4	15	2	T, P3/20
Тема 4. Взаємодія сенсорних систем у сприйнятті явищ навколишнього світу	24	4	4	14	2	T, P3/20
Тема 5. Особливості сприйняття мови	23	4	4	14	1	T, P3/20
Разом за модулем 2	74	12	12	44	6	/80
Всього годин/Балів	120	20	20	72	8	100

Методи контролю: ДС – дискусія, Т – тести, P3 – розв’язування задач, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота.

Завдання для самостійного опрацювання.

1. Загальні принципи морфо-функціональної організації сенсорних систем.
2. Вікові особливості сенсорних систем.
3. Компенсаторні властивості аналізаторів.
4. Екологія аналізаторів.
5. Психофізіологія сприйняття положення власного тіла у просторі.
6. Акустичні ефекти та їх сприйняття.

Політика оцінювання

Поточний контроль проводиться у вигляді письмового опитування. Оцінка за кожну виконану практичну роботу становить 15 балів за теоретичну підготовку і 5 балів за виконання роботи.

Політика викладача щодо аспіранта. Здобувач освіти повинен відвідувати всі види аудиторних занять передбачені навчальним планом заняття згідно розкладу. Графік консультацій із навчальної дисципліни розміщений на дошці оголошень та на сайті кафедри фізіології людини і тварин. У разі відсутності аспіранта на занятті він зобов’язаний його відпрацювати (графік відпрацювання знаходяться на дошці оголошень кафедри фізіології людини і тварин). У випадку нетипових ситуацій та об’єктивних причин можливий перехід на дистанційну форму навчання на платформі Moodle <http://194.44.187.60/moodle/>.

Політика щодо неформальної, інформальної та дуальної освіти. Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулі, темі (темам), що передбачені силабусом навчальної дисципліни, і проходження яких підтверджено документально (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), то зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно «[Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/1_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._2_ред.pdf)» https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/1_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._2_ред.pdf

У випадку дуальної форми здобуття освіти зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно «[Положення про підготовку студентів у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти](#)»

на основі тристороннього договору між закладом освіти, суб'єктом господарювання і здобувачем освіти

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/12_Положення_про_дуал_ну_освіту_ред.pdf

Політика щодо академічної доброчесності. регулюється [Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#). Аспірант повинен самостійно виконати всі завдання лабораторних робіт, а у випадку запозичень інформації зобов'язаний коректно її відображати з посилання на першоджерело. Використання будь-яких джерел інформації під час проведення різних форм оцінювання знань (поточний, модульний, підсумковий контроль) заборонено.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти повинен вчасно виконати всі завдання практичних робіт і надавати їх для перевірки викладачу. У випадку відсутності аспіранта на занятті з об'єктивних причин (хвороба, заява по поважній причині) термін здачі робіт може бути змінений. До підсумкової форми контролю (заліку) здобувач освіти має відпрацювати пропущені заняття та здати лабораторні роботи.

Підсумковий контроль – залік. Загальна оцінка підраховується сума балів поточного контролю.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, аспірант складає залік у письмовій формі. Аспіранту пропонується тести, за відповіді на які він може отримати максимум 100 балів. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Вчення Мюллера.
2. Принцип "Міченої лінії".
3. Просторово-часове кодування
4. Імпульсне кодування
5. Коди як засіб передачі інформації.
6. Детекторна концепція.
7. Види нейронів-детекторів.
8. Узагальнена модель сенсорної системи.
9. Концепція частотної фільтрації.
10. Нейронний ансамбль як основа перцепції.
11. ЕЕГ-кореляти сприйняття.
12. Викликані потенціали як кореляти перцептивного акту.
13. ВП і послідовна модель переробки інформації.
14. Блок прийому, переробки і збереження інформації.

15. Морфофункціональні рівні й етапи обробки інформації.
16. Перцептивна спеціалізація півкуль.
17. Загальні принципи морфо-функціональної організації сенсорних систем.
18. Вікові особливості сенсорних систем.
19. Компенсаторні властивості аналізаторів.
20. Екологія аналізаторів.
21. Психофізіологія сприйняття положення власного тіла у просторі.
22. Психофізіологія часу.
23. Сприйняття руху за допомогою різних сенсорних систем.
24. Особливості взаємодії нюхової і смакової сенсорних систем.
25. Маркетингові функції одорантів.
26. Зорові ілюзії.
27. Сприйняття форми об'єктів.
28. Гаптична система.
29. Мофленнева система. Особливості сприйняття мови.
30. Акустичні ефекти та їх сприйняття

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Дегтяренко Т.В., Ковиліна В.Г. Психофізіологія розвитку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: УАІД «Рада», 2022. – 327 с.
2. Качинська Т. Вплив сприйняття індивідуальної хвилини на нейродинамічні показники / Качинська Тетяна, Абрамчук Ольга, Гочачко Карина // Науковий вісник СНУ ім. Лесі Українки. – Серія : Біологічні науки. – Луцьк : РВВ «Вежа». – 2017. – № 13. – С.167–171.
3. Козачук Н.О. Практикум з психофізіології сприйняття. / Н.О. Козачук, О.А. Журавльов, О.В. Журавльова. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019. – 31 с.
4. Коцан І.Я. Практикум з фізіології сенсорних систем / І.Я.Коцан, Н.О. Козачук, О.А. Журавльов, О.В. Журавльова. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019. – 61 с.
5. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 194 с.
6. Кузнецов І. П., Качинська Т. В. Лабораторний практикум з нейроінформатики / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, медико-біологічний факультет, кафедра фізіології людини і тварин. – Луцьк, 2020. – 92 с.
7. Луценко О. Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 55 с.
8. Макаручук, М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М. Ю. Макаручук, Т. В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А.Данилов – К. : ООО «Інтерсервіс» , 2011. – 329 с.
9. Марциновський В. П. Психофізіологічні та вікові особливості сприйняття часу та уваги дітей / В. П. Марциновський, Л. П. Куцоконь, О. Г. Рудь, Т. М. Гусаковська // Психологія: реальність і перспективи. - 2013. - Вип. 2. - С. 109-112. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prp_2013_2_33.
10. Kuznetsov I. P. Human psychophysiology. Laboratory session : [manual] / I. P. Kuznetsov, T. V. Kachynska. – Lutsk : Lesya Ukrainka Eastern European University, 2013. – 31 p.